

DE SNEEUWMAN

Jo Nesbø

De sneeuwman

Vertaling Annelies de Vroom

2009

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

Cargo is een imprint van uitgeverij De Bezige Bij, Amsterdam

Copyright © 2007 Jo Nesbø

Published by agreement with Salomonsson Agency

Copyright Nederlandse vertaling © 2009 Annelies de Vroom

Oorspronkelijke titel *Snømannen*

Oorspronkelijke uitgever Aschehoug, Oslo

Omslagontwerp Marry van Baar

Omslagillustratie Digital Zoo/Corbis

Foto auteur Cato Lein

Vormgeving binnenwerk Peter Verwey, Heemstede

Druk Wöhrmann, Zutphen

ISBN 978 90 234 3397 2

NUR 305

www.uitgeverijcargo.nl

Voor Kirsten Hammervoll Nesbø

DEEL I

1 | *Woensdag 5 november 1980. De sneeuwpop*

Het gebeurde op de dag dat de sneeuw kwam. Om elf uur 's ochtends vielen zonder enige waarschuwing flinke sneeuwvlokken uit een kleurloze hemel en als een armada uit de ruimte namen ze de akkers, de tuinen en de pleinen op Romerike in. Om twee uur kwamen de sneeuwruimers in actie in Lillestrøm en toen Sara Kvinesland om halfdrie langzaam en voorzichtig met haar Toyota Corolla SR5 over de Kollovei langs de villa's reed, lag de november-sneeuw als een donzen deken over het glooiende landschap.

Ze vond dat de huizen er bij daglicht anders uitzagen. Zo anders dat ze de oprit naar zijn garage bijna miste. Toen ze remde gleed de auto een stukje door en ze hoorde een kreun van de achterbank. In het spiegeltje zag ze de afkeurende blik in de ogen van haar zoon.

‘Het duurt niet zo lang, jongen,’ zei ze.

Voor de garage was in al het wit een groot zwart vlak en ze begreep dat de verhuiswagen daar had gestaan. Ze had een prop in haar keel. Als ze maar niet te laat was.

‘Wie woont hier?’ klonk het van de achterbank.

‘Gewoon iemand die ik ken,’ zei Sara en ze keek automatisch in het spiegeltje hoe haar haar zat. ‘Tien minuten, jongen. Ik laat de sleutel in het contact zitten zodat je naar de radio kunt luisteren.’

Ze stapte uit zonder op antwoord te wachten, trippelde op gladde schoenzolen naar de deur waar ze zo vaak in en uit was gegaan, maar nooit zo midden op de dag, zo zichtbaar voor alle nieuwsgierige ogen in de villawijk. Niet dat bezoeken op de late avond onschuldiger waren, maar op de een of andere manier voelde het beter dat dergelijke daden na het vallen van de duisternis werden uitgevoerd.

De bel binnen klonk als een hommel in een jampot. Terwijl ze stond te wachten en de wanhoop in zich groter voelde worden, keek ze naar de ramen van het huis van de burens. Die verraadden niets, ze weerspiegelden slechts de zwarte, kale appelbomen, de grijze lucht en het melkwitte landschap. Eindelijk hoorde ze voetstappen achter de deur en ze haalde opgelucht adem. Het volgende ogenblik was ze binnen en lag ze in zijn armen.

‘Ga niet, lieveling,’ fluisterde ze en ze hoorde hoe de tranen haar stem al verstikten.

‘Ik moet,’ zei hij op een toon alsof hij genoeg had van dat deuntje. Zijn handen zochten de bekende plekken, plekken waar ze nooit genoeg van kregen.

‘Nee, je moet niet,’ fluisterde ze in zijn oor. ‘Maar je wilt. Je hebt geen zin meer.’

‘Dit heeft niets met jou en mij te maken.’

Ze hoorde de ergernis in zijn stem komen terwijl zijn hand, die sterke, zachte hand, langs de huid van haar onderrug gleed, onder de band van haar rok en panty. Ze waren als een geoeffend danspaar dat elkaars kleinste beweging, pasje, ademhaling, ritme kent. Eerst de witte seks. Het goede. Dan de zwarte. De pijn.

Zijn hand ging over haar jas, zocht onder de dikke stof naar haar tepels. Hij was altijd gefascineerd door haar tepels, ging daar altijd weer heen. Misschien omdat hij ze zelf niet had.

‘Staat de auto voor de garage?’ vroeg hij en hij kneept hard.

Ze knikte en voelde de pijn als een pijl van lust door haar hoofd schieten. Haar schoot had zich al geopend voor zijn vingers die daar zouden komen. ‘De jongen wacht in de auto.’

Zijn hand stopte abrupt.

‘Hij weet niets,’ kreunde ze en ze voelde zijn hand aarzelen.

‘En je man? Waar is hij nu?’

‘Wat denk je? Op zijn werk, natuurlijk.’

Nu was het haar beurt om geërgerd te zijn. Omdat hij haar man ter sprake had gebracht, maar ook omdat het moeilijk voor haar was om iets over hem te zeggen zonder geërgerd te raken. En om-

dat haar lichaam eiste dat ze hem nu zou hebben. Sara Kvinesland opende zijn gulp.

‘Niet...’ begon hij en hij greep haar pols. Met haar andere hand sloeg ze hem hard. Hij keek haar verbluft aan terwijl er een rode vlek op zijn wang verscheen. Ze lachte, pakte zijn dikke, zwarte haar en trok zijn gezicht naar zich toe.

‘Je mag gaan,’ siste ze. ‘Maar eerst moet je met me neuken. Is dat begrepen?’

Ze voelde zijn adem tegen haar gezicht. Hij hijgde zwaar. Ze sloeg nog een keer met haar vrije hand en zijn pik groeide in haar hand.

Hij stootte naar voren, iedere keer iets harder, maar het was al voorbij. Ze was verdoofd, de magie was weg, de spanning was opgelost en alleen de wanhoop was er nog. Ze miste hem. Terwijl ze hier zo lag, miste ze hem. Al die jaren van verlangen, al die tranen die ze had vergoten, die wanhopige dingen die hij haar had laten doen. Zonder ooit iets terug te geven. Behalve dat ene.

Hij liep naar het voeteneind en nam haar met zijn ogen dicht. Sara staarde naar zijn borst. In het begin had ze het raar gevonden, maar langzaam was ze van de aanblik van die gladde, witte huid over de borstspieren gaan houden. Het deed haar denken aan die oude standbeelden waarop de tepels uit schaamte werden weggelaten.

Zijn gekreun nam toe. Ze wist dat hij zo meteen zou komen met een woedende brul. Die altijd verrassende, extatische, bijna gepijnigde gezichtsuitdrukking alsof zijn orgasme iedere keer zijn stoutste dromen overtrof. Nu wachtte ze alleen maar op zijn laatste brul, een grommend afscheid in deze koude, kale slaapkamer waar geen foto's, gordijnen of tapijt meer waren. Daarna zou hij zich aankleden en naar een ander deel van het land vertrekken waar hij naar zijn zeggen een baan aangeboden had gekregen die hij niet kon weigeren. Maar tegen dit kon hij nee zeggen. Dit. En toch zou hij brullen van genot.

Ze sloot haar ogen. Maar er kwam geen brul. Hij was gestopt.

‘Wat is er?’ vroeg ze en ze deed haar ogen open. Zijn gezicht was inderdaad vertrokken. Maar niet van genot.

‘Een gezicht,’ fluisterde hij.

Ze schrok. ‘Waar?’

‘Voor het raam.’

Het raam was aan het hoofdeinde van het bed, recht boven haar hoofd. Ze draaide zich om, voelde hem uit haar glijden, hij was al slap. Het raam boven haar hoofd zat zo hoog in de muur dat ze van waar ze lag niet naar buiten kon kijken. En zo hoog dat iemand niet buiten kon staan en naar binnen kon kijken. Door het afnemende daglicht was de dubbele weerspiegeling van de plafondlamp het enige wat ze zag.

‘Je hebt jezelf gezien,’ zei ze haast smekend.

‘Dat dacht ik eerst ook,’ zei hij en hij staarde nog steeds naar het raam.

Sara ging op haar knieën zitten. Kwam overeind en keek de tuin in. En daar was het, het was een gezicht.

Ze lachte van opluchting. Het gezicht was wit met ogen en een mond van zwart gravel, waarschijnlijk van de oprit. En de armen waren takken van de appelboom.

‘Mijn hemel,’ hikte ze. ‘Het is gewoon een sneeuwpop.’

Toen ging haar gelach over in gehuil, ze snikte hulpeloos totdat ze zijn armen om haar heen voelde.

‘Ik moet gaan,’ hikte ze.

‘Blijf nog even,’ zei hij.

Ze bleef nog even.

Toen Sara naar de garage liep, zag ze dat er bijna veertig minuten waren verstreken.

Hij had beloofd dat hij af en toe zou bellen. Hij was altijd goed geweest in liegen en voor deze keer was ze er blij om geweest. Al voordat ze bij de auto was, zag ze het bleke gezicht van de jongen, die vanaf de achterbank naar haar zat te staren. Ze trok aan het portier en voelde tot haar verbazing dat het op slot zat. Door de beslagen ruiten keek ze naar hem. Pas toen ze op de ruit klopte, deed hij open.

Ze ging voorin zitten. De radio was uit en het was steenkoud in de auto. Het contactsleuteltje lag op de stoel van de passagier. Ze draaide zich naar hem om. Haar zoon was bleek en zijn onderlip trilde.

‘Is er iets?’ vroeg ze.

‘Ja,’ zei hij. ‘Ik zag hem.’

Er zat een klein, schril geluid van schrik in zijn stem dat ze niet meer had gehoord sinds hij klein was en met zijn handen voor zijn ogen tussen hen in op de bank voor de televisie had gezeten. En nu kreeg hij de baard in de keel, was gestopt met haar goedenacht te kussen en begon zich te interesseren voor auto’s en meisjes. En op een dag zou hij met een van hen in een auto gaan zitten en van haar weggrijden. Hij ook.

‘Wat bedoel je?’ zei ze en ze stak het sleuteltje in het contact en draaide het om.

‘De sneeuwpop...’

De motor reageerde niet en onmiddellijk sloeg de paniek toe. Waar ze precies bang voor was, wist ze niet. Ze staarde door de voorruit en probeerde het nog een keer. Was de accu leeg?

‘En hoe zag de sneeuwpop eruit?’ vroeg ze, ze trapte het gaspedaal helemaal in en draaide het sleuteltje zo stevig om dat ze het gevoel had dat het zo kon breken. Hij antwoordde, maar het antwoord werd overstemd door het gebrul van de motor die startte.

Sara zette de auto in de versnelling en liet de koppeling snel opkomen alsof ze ineens haast had om hier weg te komen. De wielen slipten in de zachte, losse sneeuw. Ze gaf weer gas, maar ze bleven stilstaan terwijl de achterkant van de auto opzij gleed. Toen kregen de banden grip op het asfalt, ze schoten vooruit en glibberden de weg op.

‘Papa wacht op ons,’ zei ze. ‘We moeten opschieten.’

Ze deed de radio aan, zette het geluid harder om de koude auto te vullen met iets anders dan haar eigen stemgeluid. Een nieuwslezer zei voor de honderdste keer die dag dat Ronald Reagan vannacht bij de Amerikaanse presidentsverkiezingen Jimmy Carter had verslagen.

De jongen zei iets en ze keek in het spiegeltje.

‘Wat zei je?’ vroeg ze luid.

Hij herhaalde het, maar ze verstond het nog steeds niet. Ze zette de radio zachter terwijl ze de hoofdweg nam langs de rivier, die samen als twee zwarte rouwlinten door het landschap liepen. Ze schrok toen ze merkte dat hij tussen de twee stoelen leunde. Zijn stem vlak bij haar oor leek op droog gefluister. Alsof het belangrijk was dat niemand anders hem hoorde: ‘We zullen doodgaan.’

2 | 2 november 2004. Dag 1. Ogen van grind

Harry Hole schrok en opende zijn ogen. Het was steenkoud en uit het donker klonk de stem die hem had wakker gemaakt. Die verkondigde dat het Amerikaanse volk vandaag zou beslissen of hun president de komende vier jaar ook George Walker Bush zou heten. November. Harry bedacht dat ze nu beslist op weg waren naar de donkere tijd. Hij klapte zijn dekbed weg en zette zijn voeten op de grond. Het linoleum was zo koud dat het pijn deed. Hij liet de klokradio en het nieuws aanstaan en liep naar de badkamer. Keek in de spiegel. Ook daar november: somber, vaalgrijs en bewolkt. Zijn ogen waren zoals gewoonlijk bloeddorlopen en de poriën op zijn neus waren grote, zwarte kraters. De wallen onder zijn ogen met de lichtblauwe, door alcohol benevelde irissen zouden verdwijnen als het gezicht warm water, een handdoek en ontbijt had gekregen. Nam hij aan. Harry wist niet hoe zijn gezicht zich overdag hield nu hij veertig was geworden. Of de rimpels glad werden getrokken en of er een vredige uitdrukking kwam op het gejaagde gezicht waarmee hij wakker werd uit zijn nachtmerries. Nachtmerries die er bijna elke nacht waren. Want hij vermeed spiegels als hij zijn kleine, spartaans ingerichte flat aan de Sofies gate verliet en inspecteur Hole van Gewelddelicten op het hoofdbureau van politie in Oslo werd. Dan staarde hij in andere gezichten om hun pijn, hun achilleshiel, hun nachtmerries, en hun motieven en redenen voor zelfbedrog te vinden terwijl hij luisterde naar vermoeiende leugens en een bedoeling trachtte te ontdekken in wat hij deed: mensen opsluiten die allang opgesloten zaten in zichzelf. In een gevangenis van haat en zelfverachting die hij maar al te goed herkende. Hij ging met zijn hand over het stugge, kortgeknipte blonde haar dat precies 193 centimeter boven

zijn afgekoelde voetzolen groeide. Zijn sleutelbeenderen staken als kleevers onder zijn huid uit. Sinds de laatste zaak had hij veel getraind. Als een bezetene, zeiden sommigen. Naast het fietsen was hij nu in de kelder van het politiebureau ook begonnen met gewichtheffen. Hij hield van de pijn, hoe die brandde en alle andere gedachten verdrong. Maar toch werd hij alleen maar magerder. Het vet verdween en de spieren lagen als strepen tussen het skelet en de huid. En terwijl hij vroeger breedgeschouderd was en van nature atletisch, zoals Rakel het noemde, begon hij er nu uit te zien als een gevlide ijsbeer: een gespierd, maar alarmerend mager roofdier. Hij was gewoon bezig te verdwijnen. Zonder dat het eigenlijk iets uitmaakte. Harry zuchtte. November. Het zou nog donkerder worden.

Hij liep naar de keuken, dronk een glas water tegen de hoofdpijn en tuurde verbaasd door het raam. Het dak van het gebouw aan de overkant van de Sofies gate was wit en het reflecterende, scherpe licht deed pijn aan zijn ogen. Vannacht was de eerste sneeuw gevallen. Hij dacht aan de brief. Het kwam vaker voor dat hij dergelijke brieven kreeg, maar deze was anders geweest. Hierin was Toowoomba genoemd.

Op de radio was een natuurprogramma begonnen en een opgewonden stem sprak over zeehonden: 'Iedere zomer komen de zeehonden uit de Beringstraat bijeen om te paren. Aangezien de mannetjes in de meerderheid zijn, is de concurrentie om de vrouwtjes zo groot dat mannetjes die eenmaal een vrouwtje hebben gevonden de hele paringstijd bij haar blijven. Het mannetje blijft bij zijn partner totdat het jong geboren is en zichzelf kan redden. Dat doet hij niet uit liefde voor het vrouwtje maar uit liefde voor zijn eigen genen en erfelijk materiaal. Volgens de theorie van Darwin wil dat zeggen dat de natuurlijke selectie en niet de moraal in de strijd om te overleven ervoor zorgt dat de zeehond monogaam blijft.'

Nee maar, dacht Harry.

De stem op de radio sloeg bijna over van enthousiasme: 'Maar voordat de zeehonden de Beringstraat verlaten om voedsel te gaan

zoeken in open zee, zal het mannetje proberen het vrouwtje te doden. Waarom? Omdat het vrouwtje van deze zeehondensoort nooit twee keer met hetzelfde mannetje zal paren! Voor haar is het van belang dat er biologische risicospreiding van haar erfelijk materiaal plaatsvindt, net als op de aandelenmarkt. Voor haar is het biologisch rationeel om promiscue te zijn en dat weet het mannetje. Door haar van het leven te beroven wil hij voorkomen dat andere zeehondenjongen met zijn afstammelingen moeten concurreren om hetzelfde voedsel.'

'Wij zijn het eens met die darwinistische verklaring, maar waarom denken mensen ook niet zo?' vroeg een andere stem.

'Maar dat doen we toch! Onze samenleving is helemaal niet zo monogaam als we denken en dat is ze ook nooit geweest. Een Zweeds onderzoek heeft onlangs aangetoond dat vijftien tot twintig procent van alle kinderen een andere vader heeft dan ze – en meestal ook de veronderstelde vaders – denken. Twintig procent! Dat is ieder vijfde kind! Dat met een leugen leeft. En voor biologische verscheidenheid zorgt.'

Harry ging bij een andere zender op zoek naar muziek die hij kon verdragen. Hij stopte bij een oudemannenversie van Johnny Cash' *Desperado*.

Er werd hard op de deur geklopt.

Harry liep naar zijn slaapkamer, trok zijn spijkerbroek aan, liep terug naar de gang en deed de voordeur open.

'Harry Hole?' De man voor hem droeg een blauwe overall en keek Harry door dikke brillenglazen aan. Hij had een heldere, kinderlijke blik in zijn ogen.

Harry knikte.

'Hebt u schimmel?' De man stelde de vraag met een uitgestreken gezicht. Een lange, vastgeplakte pluk haar lag dwars over zijn voorhoofd. Onder zijn arm hield hij een plastic schrijfbord met een clip waaronder een dichtbeschreven vel papier zat.

Harry wachtte op een verklaring, maar die kwam niet. Alleen die heldere, open blik.

'Dat,' zei Harry, 'is toch eigenlijk een privékwestie.'

De man deed een poging tot een glimlach alsof het een grapje was dat hij al heel vaak had gehoord. 'Schimmel in de flat. Muurschimmel.'

'Ik heb geen reden om dat te denken,' zei Harry.

'Dat is vaak het geval met muurschimmel. Er is zelden reden om te denken dat het er zit.' De man zoog aan zijn gebit en wipte heen en weer op zijn hakken.

'Maar?' zei Harry ten slotte.

'Maar het is er wel.'

'Waarom denkt u dat?'

'Uw buurman heeft het.'

'O ja? En u denkt dat het zich verspreidt?'

'Muurschimmels verspreiden zich niet. Huisschimmels wel.'

'Dus...?'

'Er zit een constructiefout in het ventilatiesysteem in de muren. Daardoor zijn de omstandigheden voor de schimmel goed. Kan ik even in de keuken kijken?'

Harry stapte opzij. De man stormde naar de keuken waar hij direct een oranje apparaat dat op een haarföhn leek tegen de muur duwde. Het piepte twee keer.

'Vochtigheidsmeter,' zei de man en hij keek naar iets wat duidelijk een indicator was. 'Precies wat ik dacht. Bent u er zeker van dat u niets verdachts hebt geroken of gezien?'

Harry had geen idee wat het zou moeten zijn.

'De geur van beschimmeld brood,' zei de man. 'Bedorven lucht?'

Harry schudde zijn hoofd.

'Hebt u last van branderige ogen?' vroeg de man. 'Bent u moe? Last van hoofdpijn?'

Harry haalde zijn schouders op. 'Uiteraard. Zo lang als ik me kan herinneren.'

'Bedoelt u zo lang als u hier woont?'

'Misschien. Luister...'

De man hoorde hem niet, hij had een mes van zijn riem gehaald. Harry zweeg en staarde naar de hand met het mes dat omhoog

kwam en met grote kracht naar voren werd gestoten. Het klonk als een kreun toen het door de gipsplaat achter het behang ging. De man trok het mes er weer uit, duwde het er weer in en schraapte wat gips weg waardoor er een donker gat in de muur ontstond. Toen haalde hij een kleine penlight tevoorschijn en scheen in het gat. Boven de overdreven grote bril kwam een diepe frons. Toen stak hij zijn neus in het gat en snoof.

‘Precies,’ zei hij. ‘Hallo daar.’

‘Hallo tegen wie?’ vroeg Harry en hij deed een stap naar voren.

‘*Aspergillus*,’ zei de man. ‘Familie van schimmels. We hebben zo’n driehonderd soorten waartussen we kunnen kiezen, het is dus moeilijk te zeggen welke deze is, want hij groeit zo dun op deze harde oppervlakken dat hij onzichtbaar is. Maar de geur is onmiskenbaar.’

‘En dat betekent problemen?’ vroeg Harry en hij probeerde zich te herinneren wat hij op zijn bankrekening had staan nadat zijn vader en hij de reis van Søs, die naar eigen zeggen ‘een beetje het downsyndroom’ had, naar Spanje hadden gesponsord.

‘Het is niet zoals bij huisschimmel, het gebouw zal niet instorten,’ zei de man. ‘Maar u misschien wel.’

‘Ik?’

‘Als u er gevoelig voor bent. Sommige mensen worden ziek van het ademen in dezelfde lucht als waar de muurschimmel zit. Ze tobben jarenlang en worden natuurlijk beschuldigd van hypochondrie omdat niemand iets kan vinden en anderen in hetzelfde gebouw gezond zijn. En het monster eet het behang en de gipsplaten op.’

‘Hm. Wat stelt u voor?’

‘Dat ik het verderf aanpak, natuurlijk.’

‘En tegelijkertijd mijn persoonlijke financiën?’

‘Dit wordt door de verzekering van de eigenaar van het gebouw betaald, dus het kost u geen kroon. Het enige wat ik de komende dagen nodig heb, is toegang tot de flat.’

Harry vond de extra set sleutels in de keukenla en gaf die aan de man.

‘Alleen ik zal het doen,’ zei de man. ‘Ik zeg het maar even. Er loopt tegenwoordig zulk raar volk rond.’

‘Is dat zo?’ Harry glimlachte triest en staarde uit het raam.

‘Hè?’

‘Niets,’ zei Harry. ‘Er valt hier toch niets te stelen. Ik moet nu gaan.’

De lage ochtendzon schitterde in al het glas van het politiebureau, het hoofdkwartier van de politie Oslo, dat daar al bijna dertig jaar stond op de top van de heuvel bij Grønlandsleir. Vanaf dat punt zat de politie – zonder dat het nadrukkelijk de bedoeling was – dicht bij het meest criminele gedeelte in het oosten van de stad terwijl de naaste buurman de gevangenis van Oslo, Bayern, was. Het politiebureau werd omgeven door vlaktes met bruin, verdord gras met esdoorns en lindes, die in de loop van de nacht waren bedekt door een dun laagje grauwe sneeuw waardoor het park op een versierd sterfhuis leek.

Harry liep over de zwarte baan asfalt naar de hoofdingang en kwam in de centrale hal waar Kari Christensens muurdecoratie van porselein met stromend water haar eeuwige geheimen fluisterde. Hij knikte naar de bewaker bij de receptie en nam de lift naar de vijfde etage. Hoewel het al een halfjaar geleden was dat hij een nieuwe kamer had gekregen in de rode zone, wilde hij altijd naar het kleine, raamloze kamertje lopen dat hij gedeeld had met Jack Halvorsen. Nu zat brigadier Magnus Skarre daar. En Jack Halvorsen lag in de grond op het kerkhof van Vestre Aker. Zijn ouders hadden hem eerst in hun woonplaats Steinkjer willen begraven omdat Jack en Beate Lønn, chef van de technische recherche, immers niet getrouwd waren en zelfs niet samenwoonden. Maar toen ze te horen kregen dat Beate zwanger was en die zomer Jacks kind zou baren, hadden ze besloten dat Jacks graf in Oslo moest liggen.

Harry stapte zijn nieuwe kamer binnen. Die hij altijd zo zou blijven noemen, net als de vijftig jaar oude thuisbasis van Barcelona in het Catalaans nog steeds Camp Nou heette, het nieuwe

stadion. Hij plofte neer op de stoel en deed de radio aan terwijl hij goedemorgen knikte tegen de foto's die op de boekenplank tegen de muur geleund stonden en die ooit in een verre toekomst, wanneer hij eraan dacht haken te kopen, aan de muur zouden hangen. Ellen Gjeltén, Jack Halvorsen en Bjarne Møller. Zo stonden ze in chronologische volgorde. *Dead Policemen's Society*.

Op de radio debatteerden Noorse politici en sociologen over de Amerikaanse presidentsverkiezingen. Harry herkende de stem van Arve Støp, eigenaar van het succesvolle tijdschrift *Liberal*, die bekendstond als de meest erudiete, arrogante en onderhoudende opiniemaker van het land. Harry zette het geluid harder zodat de stemmen weergalmden tussen de muren en pakte zijn Peerless-handboeien die op zijn nieuwe bureau lagen. Oefende *speedcuffing* op de poot van het bureau die al beschadigd was geraakt door deze slechte gewoonte, die hij had aangeleerd op de FBI-cursus in Chicago en die hij had geperfectioneerd in zijn miserabele flat in Cabrini Green met het geschreeuw van ruziemakende burens en Jim Beam als enige gezelschap. De truc was om de geopende boei zo tegen de pols van de arrestant te slaan dat de boog met veer rond de pols draaide en aan de andere kant in het slot viel. Met precisie en de juiste kracht kon je met een enkele beweging een arrestant in de boeien slaan voordat hij kans zag om te reageren. Harry had dat nog nooit nodig gehad in zijn werk en slechts één keer dat andere dat hij daar had geleerd: hoe je een seriemoordenaar moest vangen. De handboei klikte rond de poot in het slot en de radiostem bromde: 'Arve Støp, wat is volgens u de reden van deze Noorse scepsis tegenover George Bush?'

'Dat dit een veel te beschermd land is dat nooit echt oorlog heeft moeten voeren, en dat we altijd blij waren dat anderen het voor ons deden. Engeland, de Sovjet-Unie en Amerika, ja, tot de Napoleontische oorlogen hebben we ons verstoppt achter de rug van de grote broers. Noorwegen baseert zijn veiligheid op het feit dat andere landen de verantwoordelijkheid op zich nemen als dat nodig is. Dat duurt al zo lang dat we iedere realiteitszin hebben verloren en denken dat de hele wereld eigenlijk is bevolkt met mensen die

het beste met ons, dit schatrijke land, voorhebben. Noorwegen, een babbelende, oliedomme blondine, is verdwaald in de achterbuurten van de Bronx en nu is ze verontwaardigd dat haar lijfwachten zo gemeen doen tegen haar overvallers.'

Harry toetste het nummer van Rakel in. Behalve het nummer van Søs was het nummer van Rakel het enige telefoonnummer dat Harry uit zijn hoofd kende. Toen hij jong en onervaren was dacht hij dat zijn slechte geheugen een handicap was voor zijn werk als rechercheur. Nu wist hij wel beter.

'En die lijfwachten zijn dus Bush en Amerika?' vroeg de discussieider.

'Ja. Lyndon B. Johnson zei ooit dat Amerika daar niet voor had gekozen, maar dat men beseftte dat er geen ander land was dat die taak op zich zou nemen en daarin had hij gelijk. Onze lijfwacht is een christen met een vadercomplex, een alcoholprobleem, een beperkte intelligentie en een man zonder ruggengraat want hij heeft niet eens zijn militaire dienst behoorlijk vervuld. Kort samengevat, een man met wie we blij moeten zijn als hij herkozen wordt.'

'Ik neem aan dat dat ironisch is bedoeld?'

'Absoluut niet. Een zwakke president luistert naar zijn adviseurs en het Witte Huis heeft de beste, geloof me. Hoewel je uit die belachelijke serie over *the Oval Office* de indruk krijgt dat de democraten een monopolie hebben op intelligentie, is het verbaazingwekkend genoeg een feit dat je de intelligentste mensen onder de rechtervleugel van de republikeinen vindt. De veiligheid van Noorwegen is in veilige handen.'

'Een vriendin van een vriendin heeft seks met jou gehad.'

'Is dat zo?' zei Harry.

'Jij niet,' zei Rakel. 'Ik heb het tegen die ander. Støp.'

'Sorry,' zei Harry en hij zette het geluid van de radio zachter.

'Na een speech in Trondheim. Hij nodigde haar uit op zijn kamer. Ze had wel interesse, maar vertelde hem eerst dat er een borst bij haar was verwijderd. Hij zei dat hij erover na wilde denken en ging naar de bar. Daarna kwam hij terug en nam haar mee.'

'Hm. Ik hoop dat het aan de verwachtingen voldeed.'

‘Niets voldoet aan de verwachtingen.’

‘Nee,’ zei Harry en hij vroeg zich af waar ze het nu over hadden.

‘Hoe doen we het vanavond?’ vroeg Rakel.

‘Om acht uur in Palace Grill is prima. Maar wat is dat voor onzin dat je van tevoren geen tafel kunt reserveren?’

‘Dat maakt het allemaal een beetje exclusiever, geloof ik.’

Ze spraken af dat ze elkaar in de bar daarnaast zouden ontmoeten. Nadat ze hadden opgelegd, bleef Harry in gepeins verzonken. Ze klonk vrolijk. Opgewekt. Een opgewekt humeur. Hij probeerde te bedenken of hij voor haar blij kon zijn, blij dat de vrouw van wie hij zielsveel had gehouden, gelukkig was met een andere man. Rakel en hij hadden hun tijd gehad en hij had zijn kansen gehad. En verbruikt. Dus waarom kon hij niet blij zijn dat ze het goed had, waarom kon hij de gedachte niet loslaten dat het allemaal heel anders had kunnen zijn en verdergaan met zijn eigen leven? Hij beloofde zichzelf nog beter zijn best te doen.

De ochtendbijeenkomst was snel voorbij. Gunnar Hagen – de PAC, de Politie Afdelings Chef van de afdeling Gewelddelicten – nam de zaken door waaraan ze werkten. Dat was niet veel omdat er op het moment geen nieuwe moordzaken waren. En moord was het enige wat het hart sneller deed kloppen op deze afdeling. Thomas Helle, een hoofdagent van de afdeling Vermiste Personen, was aanwezig en nam een zaak door van een vrouw die al een jaar geleden was verdwenen uit haar huis. Geen sporen van geweld en geen spoor van haar. Ze was huisvrouw en voor het laatst gezien in de crèche waar ze haar zoon en dochter die ochtend had afgeleverd. Haar echtgenoot en alle andere personen in haar naaste omgeving hadden een alibi en werden niet meer verdacht. Er werd besloten dat Gewelddelicten naar de zaak zou kijken.

Magnus Skarre bracht de groeten over van Ståle Aune – de vaste psycholoog van Gewelddelicten – die hij in het Ullevålziekenhuis had bezocht. Harry kreeg even last van een slecht geweten. Ståle Aune was niet alleen zijn adviseur in moordzaken geweest, maar

ook zijn persoonlijke praatpaal tijdens zijn strijd tegen de alcohol en eigenlijk de beste vriend die hij had. Het was bijna een week geleden dat Aune met vage klachten was opgenomen, maar Harry had zijn aversie tegen ziekenhuizen nog niet kunnen overwinnen. Woensdag, dacht Harry. Of donderdag.

‘We hebben een nieuwe medewerker,’ zei Gunnar Hagen. ‘Katrine Bratt.’

Een jonge vrouw op de eerste rij stond spontaan op, maar er kon geen lachje af. Ze was erg knap. Knap zonder kapsones, dacht Harry. Dun, bijna piekerig haar hing steil langs haar gezicht. Haar bleke gezicht was perfect, maar had die ernstige, bijna vermoeide uitdrukking die Harry vaker had gezien bij beeldschone vrouwen die het gewend waren bekeken te worden en die besloten hadden dat niet meer plezierig of onplezierig te vinden. Katrine Bratt was gekleed in een blauwe jurk die haar vrouwelijkheid onderstreepte, maar de dikke zwarte kousen onder haar jurk en de praktische laarzen ontkrachtten eventuele verdenkingen dat ze daarop uit was. Ze bleef staan en liet haar blik over de aanwezigen gaan, alsof ze was opgestaan om hen te bekijken en niet omgekeerd. Harry vermoedde dat ze zowel de jurk als dit kleine optreden op haar eerste dag op het politiebureau had gepland.

‘Katrine heeft vier jaar op het hoofdbureau in Bergen gewerkt, waar ze zich hoofdzakelijk heeft beziggehouden met zedendelicten, maar ze heeft daar ook een poos op de afdeling Gewelddelicten gewerkt,’ ging Hagen verder, die op een vel papier keek waarvan Harry aannam dat het haar cv moest zijn. ‘Meester in de rechten aan de universiteit van Bergen, politieacademie en nu dus hier werkzaam. Ze heeft voorsnog geen kinderen, maar is getrouwd.’

Katrine Bratts ene wenkbrauw werd nauwelijks merkbaar opgetrokken en of Hagen dat nu zag of dat hij zelf vond dat deze laatste informatie overbodig was, hij voegde eraan toe: ‘Voor degenen die daarin geïnteresseerd zijn.’

In de beklemmende en veelzeggende stilte die volgde, begreep Hagen kennelijk dat hij het erger had gemaakt, hij kuchte twee